

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chisețeană, Codreana, Coșul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economist, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișorul, Hașegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligeșiana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munieana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. d. impr. și păstrare (Iva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstir), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Sylvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnăveana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Hotărârile dela Alba-Iulia.

Mărea adunare națională dela Alba-Iulia ținută la 1 crt., prin reprezentanții legali ai poporului nostru din toate ținuturile și în prezența a peste 100,000 Români, a enunțat cu glas unanim **alipirea la România a Ardealului, Banatului și a teritoriului românesc din țara Ungurească.**

Iată textul autentic al hotărîrii luate:

I. Adunarea națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noembrie (1 Decembrie) 1918 decretează unirea acelor Români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România. Adunarea națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între râurile Murăș, Tisa și Dunăre.

II. Adunarea națională rezervă teritoriilor susindicate autonomie provizorie până la întrunirea Constituantei, aleasă pe baza votului universal.

III. In legătură cu aceasta, ca principii fundamentale la alcătuirea noului stat român, adunarea națională proclamă următoarele:

1. Deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administră și judecă în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor, ce-l alcătuiesc.

2. Egala îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din stat.

3. Infăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate terenele vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârstă de 21 de ani, la reprezentarea în comune județe ori parlament.

4. Desăvârșită libertate de presă, asociare și întrunire; libera propagandă a tuturor gândirilor omenești.

5. Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființând fidei-comisiile în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i-se va face posibil țăranului să-și creieze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât, cât să poată munci el cu familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de-o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte potențarea producției.

6. Muncitorimei industriale i-se asigură aceleași drepturi și avantagii, cari sunt legi ferate în cele mai avansate state industriale din apus.

IV. Adunarea națională dă expresiune dorinței sale, ca congresul de pace să înfăptuiască comuniunea națiunilor libere în așa chip, ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici deopotrivă, iar în viitor să se elimineze războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale.

V. Românii adunați în această adunare națională salută pe frații lor din Bucovina scăpați din jugul monarhiei Austro-Ungare și uniți cu țara mamă, România.

VI. Adunarea națională salută cu iubire și entuziasm liberarea națiunilor subjugate până aci în monarhia Austro-Ungară, anume națiunile: ceho-slovacă, austro-germană, jugo-slavă, polonă și ruteană, și hotărește, ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni.

VII. Adunarea națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi Români, cari în acest războiu și-au vărsat sângele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunii române.

VIII. Adunarea națională dă expresiune mulțumitei și admirației sale tuturor puterilor aliate, cari prin strălucitele lupte purtate cu cerbicie împotriva unui dușman pregătit de multe decenii pentru războiu, au scăpat civilizațiunea din ghiarele barbariei.

IX. Pentru conducerea mai departe a afacerilor națiunii române din Transilvania, Bănat și Țara Ungurească adunarea națională hotărește instituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română oricând și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile, pe cari le va afla necesare în interesul națiunii.

Constituirea Consiliului național.

Marele Sfat Național Român s'a întrunit în ședință Marți în 2 Decembrie. La propunerea dlui Dr. Iuliu Maniu s'a ales o comisiune de candidare din care au făcut parte d-nii episcopi Dr. M. Cristea, Dr. Iuliu Hossu; Vasile Goldiș, Dr. I. Suciu, Dr. A. Lazar și Dr. Nedelcu. Această comisiune a recomandat Marelui Sfat Național să numească în Consiliul dirigent pe următorii domni: Dr. I. Maniu, în calitate de președinte. Dr. Victor Bontescu, Dr. A. Vlad, Dr. A. Lazar, Dr. E. Hațegan, V. Goldiș, Dr. R. Boilă, Dr. A. Vaida, Dr. I. Suciu, I. Flueraș, I. Jumanca, Dr. V. Lucaciu, Dr. V. Braniște și Oct. Goga. Cătră seară Consiliul dirigent s'a constituit în următorul mod:

Dr. IULIU MANIU: președinte și interne.

Dr. ALEXANDRU VAIDA: externe și presă.

VASILE GOLDIȘ: instrucție și naționalități.

Dr. VICTOR BONTESCU: agricultură și comerț.

Dr. ROMUL BOILA: comunicație.

Dr. AUREL VLAD: finanțe.

Dr. ȘTEFAN C. POP: războiu.

Dr. AUREL LAZAR: justiție.

Dr. EMIL HAȚIEGAN: codificator în secția justițiară.

Dr. IOAN SUCIU: codificatorul dreptului public și organizatorul constituantei.

IOAN FLUERAȘ: sociale.

IOSIF JUMANCA: industrie.

Dr. VASILE LUCACIU, Dr. VALER BRANIȘTE și OCT. GOGA fără resort.

Părerea partidului social democrat român.

În numele partidului social democrat român din Transilvania, Ungaria și Bănat, delegatul partidului, dl Iosif Jumanca a ținut la adunarea națională din Alba-Iulia următorul discurs:

«*Onorată adunare națională!*»

În anul 1914, când izbucnise crâncenul război european, când întreagă lumea și mai cu seamă Franța tremură de groază, că cultura franceză, libertatea franceză și republica franceză au să fie dripite de militarismul german, atunci întreagă națiunea franceză, social-democrații și toate partidele într'o singură unitate s'au ridicat și au ținut piept puvoiiului, ce venia dela hotare.

Astăzi e vorba de libertatea, de posibilitatea dezvoltării în viitor a culturai românești și astăzi venim și noi aici, adevărații reprezentanți ai muncitorimei române (Trăiască! Aplauze) din Ungaria, Transilvania și Bănat, venim să ne declarăm în fața prea cinstitelor adunări, să declarăm în fața internaționalei socialiste, că vrem unirea tuturor Românilor (trăiască, aplauze prelungite).

O vrem și suntem gata a lupta cu toate mijloacele pentru înfăptuirea și pentru apărarea ei.

Noi suntem proletari (o voce: ai altora), noi ducem o luptă socială de clasă.

În lupta aceasta suntem solidari cu toți frații de pretutindenea, cu toții suntem pentru transformarea socială, ca fiecare om să fie om liber și stăpân pe sine însuși (Voci: Bravo).

Dar solidaritatea aceasta nu o înțelegem în așa fel, ca și mai departe să fim numai sateliții unui singur partid, și nu voim nici să fim și pe mai departe o clasă fără importanță, o clasă, care n'are la dispoziție nici mijloacele necesare pentru afirmare și dezvoltare.

De aceea, când aderăm la unirea tuturor Românilor, voim totodată și posibilitatea de dezvoltare a muncitorimei române, voim să deschidem brațele largi, pentruca în această țară românească nouă, să se desvoalte și să progreseze un popor muncitor, tot așa, cum au progresat popoarele muncitoare din Apus.

Social-democrația nu-i identică cu lipsa simțului național (Voci: Trăiască!) Noi nu zicem, că: *Ubi bene, ibi patria*, dimpotrivă zicem, că unde ți-e patria acolo trebuie să ți cauți de patria ta. De aceea noi nu ne temem, că nu

vom avea puterea să ne căutăm drepturile la o viață liberă. (Aprobări).

Când facem declarația aceasta, că aderăm la unire, o facem nu numai pentrucă în instinctul nostru, în internul nostru, în inima noastră există simțul acesta, ci o facem și cu mintea clară, prin convingerea aceea fermă, că prin postulatele luate în rezoluția, ce s'a prezentat prea cinstitelor adunări, sunt băgate toate acele garanții, cari sunt suficiente pentru democratizarea României.

Noi am trăit într'una cu tovarășii noștri unguri. Mai mult: ei ne-au dat mână de ajutor, de ne-am organizat, ba ce e și mai mult ei au căutat să ne sprijinească, ca și noi să ne putem valida în Internațională.

Dar astăzi a sosit momentul, când declarăm, că suntem solidari cu ei ca clasă, nu le suntem dușmani, dar vrem să fim o floare singură în buchetul internaționalei. (Așa-i, aplauze).

În Ardeal, în țara ungurească și în Bănat, e adevărat, că nu sunt numai muncitori români, ci e fapt, că proletariatul din aceste ținuturi este în majoritate de altă naționalitate; dar pentru noi, socialiștii români, aceasta nu poate fi un motiv, ca să nu aderăm la unire, pentrucă noi muncitorii români ne simțim una cu întreg neamul românesc. (Trăiască!)

În felul acesta ne-am înțeles în marele consiliu național, în spiritul acesta am lucrat pentru alcătuirea rezoluției înaintate, și atunci, când am stabilit punct de punct observările noastre, n-am făcut-o din alte considerații, decât, că numai prin acele postulate, după convingerea noastră, se poate asigura adevărata fericire a României.

Aceste puncte noi le putem reprezenta în fața lumii întregi și în fața lumii întregi putem să dovedim, că n'am pășit nici în dreapta, nici în stânga de pe calea social-democrației. Avem drept să înfăptuim aceea, ce dorim.

Cu aceste cuvinte încheiu și declar încă odată, că atât timp, până când putem lucra pe baza punctelor acestora, o vom face cu toată dragostea și cu tot devotamentul, însă ne susținem ca un partid, ca o clasă cu interese speciale, dreptul, ca și în viitor să luptăm pentru toate punctele din programul partidului nostru social-democrat. (Aplauze, aprobări, aclamațiuni lungi.)

Notele stenografice V. Vlaicu.

Ardealul, Banatul și Ungaria din punct de vedere economic.

Acum, când marea adunare națională dela Alba-Iulia a hotărât unirea Ardealului, a Banatului și a părților țării ungurești locuite de poporul nostru cu România, este de mare actualitate întrebare, ce câștigă România sub raport economic prin această unire.

Răspuns la această întrebare aflăm în o valoroasă lucrare apărută încă la anul 1915 din penă d'lor Ioan Enescu și Iuliu Enescu în București sub titlul de *Ardealul, Banatul, Crișana și Maramurașul, din punct de vedere agricol, cultural și economic.*¹

Iată câteva spicuiuri din această lucrare, care din cauza evenimentelor abia acum ne-a fost accesibilă.

Părțile din statul ungar locuite de Români reprezintă, după datele oficiale din 1910, o suprafață de 122.278 km. □, fără județele: Cenadul, Bichișul, Ugocia și Sabolci, unde sunt numai puțini Români.

Populațiunea totală a teritoriului de mai sus, împărțită în 23 de județe, este de 6.305,666 de locuitori, din cari 12·2% formează populațiunea urbană și 87·8% populațiunea rurală.² Populațiunea orășenească de 767,859 de locuitori este cuprinsă în 44 orașe cu magistrat.

Din totalul populațiunii de 6.305,666 sunt, incluziv aproximativ 100,000 de emigranți din America, Români 3.535,120 sau 56·1% și nu 2.909·280 cum arată statistica ungurească:

Maghiari	1.200,755	sau 19·1%
Germani	730,962	„ 11·6 „
Sârbi și Croați	292,782	„ 4·6 „
Ruteni	164,694	„ 2·6 „
Slovaci	43,098	„ 0·6 „
Armeni, Țigani	105,909	„ 1·7 „
Evrei	232,292	„ 3·6 „

Românii formează majoritatea populațiunii în 19 județe și mai puțin de $\frac{1}{3}$ parte în 4 județe: Torontal, Ciuc, Treiscaune și Odorheiu.

Județe cu populație românească mai mare decât $\frac{3}{4}$ părți sunt: Caraș-Severin, Alba-inf., Făgăraș, Hunedoara, Sibiiu, Solnoc-Dobâca, Turda-Arieș, Arad, Bistrița-Năsăud, Sălăgiu și Cluj.

În județele, cari compun teritoriul locuit de Români sunt pentru salubritatea publică:

1307 medici, 4892 moașe, 666 farmacii și 117 spitale cu 9273 paturi.

Ape minerale se află aproape în fiecare județ pentru băut și băi. Numărul băilor minerale mai importante este 25.

Din suprafața de 122,278 km. □ sunt teren arabil 182,547 jug., grădini 343,228 jug., livezi 2.601,164 jug., vii plantate 70,895 jug., vii neplantate 43,046 jug.,

¹ București Tipografia profesională Dimitrie C. Ionescu. Strada Câmpineanu 9. Prețul Lei 4.—.

² Războiul mondial de 4 $\frac{1}{2}$ ani de sigur a mai redus această cifră. Red.

pășuni 2.919,108 jug., păduri 7.154,643 jug.; stof 23,349 jug. și teren infertil 828,592, total 21.166,572 jug. sau 12.181,357 hectare.

Din proprietatea rurală sunt proprietate a statului 1.616,681 jug.; proprietate comună 3.265,195 jug.; proprietate a diferitelor fonduri culturale și profesionale 1.298,381 jug.; din acestea biserica gr.-or. 99,108 jug. și gr.-cat. română 384,384 jug., composoritate 1.908,373 jug. și fidei-comisuri 173,807 jug.

Proprietatea particulară este de 12.904,145 jug. Ce privește repartițiunea proprietății rurale sunt: 1.061,485 gospodării agricole, cari au la un loc 14.933,841 jug. proprietate totală cu 7.613,555 teren arabil.

Marea proprietate 1000 jug. în sus are la un loc	4.026,951 jug.
Proprietatea mijlocie (100—1000 jug.)	1.999,793 „
„ mică (5—100 jug.)	7.961,665 „
„ minusculă (0—5 jug.)	945,432 „

Proprietari mari și mijlocii Români au fost la 1895: 209, cari împreună au stăpânit 150,067 jug.; marea masă a populațiunii este lipsită de pământ și aparține categoriei proprietății mici.

Valoarea solului se evaluează în total la K 5·5 miliarde (luând de bază prețurile dinainte de război) iar valoarea recoltelor la K 1,045.887,500 înainte de război.

Cu albinăritul se ocupă locuitorii din 4521 comune, cari au un total de 296,930 stupi. Miere s'a produs la 1910: 26,227 chintale și ceară 1403 chintale, în valoare totală de K 2.483,668.

Viermi de mătase se cresc în 795 comune de câtră 39,956 familii, cari produc 696,164 kg. gogoși de mătase, în valoare de K 1.422,816.

Viță de vie s'a cultivat pe 42,215 hectare; producțiunea totală a fost la 1910 de 626.106 hectolitri, plus 14,682 chintale struguri, ambele în valoare totală de K 25.401,982.

Fânețele și pășunile reprezentau la 1910 o suprafață totală de 3.235,740 hectare. Proprietari de vite au fost pe teritoriile, ce ne preocupă, la anul 1911: 890,064. Numărul vitelor cornute a fost la aceeași epocă 2.391.655, cai 714,934, măgari 6567, catări 382, porci 1.929.595, berbeci și oi 4.118,841 și capre 257,785. Vaci au fost 1.046.906 cu o producțiune anuală de lapte de 808.710.600 litri în valoare de K 109.175,931. Venitul anual al oilor a fost de K 14.405,286.

Vitele cornute, cai etc. reprezintă o valoare de K 1,268.274,862.

Suprafața totală a pădurilor eră la 1910 de 4.114,858 hectare, din cari ale statului 656,277 hectare. Valoarea totală a pădurilor este evaluată la K 35,864,000.

Personalul administrativ județian se compune din 1674 persoane, cu o retribuțiune anuală de K 8.786.540, iar numărul funcționarilor comunali este de 58,519 cu o retribuțiune anuală de K 12.594,187.

Averea totală a comunelor mari și mici, mobilă și imobilă, se ridică la K 345.097,541; datoriile hipo-

tecare la K 46.647,045, rezultând ca avere curată K 298.450,497. Veniturile totale ale comunelor se urcă la K 45.168,668, cheltuielile la K 41.633,753.

Lungimea căilor ferate în regiunea, ce ne preocupă, este de 6,282 km., din cari 2,294 km. sunt ale statului ungar, 3155 km. particulare privilegiate și o parte exploatare de stat și 832 km. ale societăților și exploatareunilor particulare.

Capitalul investit în construcțiunea liniilor și a materialului rulant reprezintă o sumă totală de K 240.555,000. Venitul net al căilor ferate a fost la 1910 de K 40.697,000.

Lungimea drumurilor publice de stat, județene și comunale este de 46,781 km.

Liniile telegrafice și telefonice au o lungime de 12,403 km. Numărul oficiilor postale este de 1148, al oficiilor telegrafice de 1496 și al telefoanelor de 13,735. În 1909 încasările brute ale poștei și telegrafului au a fost de K 25.979,343 și cheltuielile de K 20.745,641.

Pe teritoriile unite acum cu România se află 516 fabrici mai importante, din cari 451 proprietate individuală, 39 ca societate pe acțiuni și 26 ale statului. Cele mai numeroase aparțin industriei lemnului (110) apoi fabrici de cărămidă (66), mori cu abur (44) fabrici mari de spirt (36) fabrici de mașini și industria ferului (26) etc.

Mine de aur sunt 15, de aur și argint 1, mine de cupru și plumb 3, mine de fer 11, mine de cărbuni de peatră 2, de lignit 27, mine de sare 8; valoarea totală a produselor miniere este de K 73,058,419.

Numărul lucrătorilor industriali a fost la 1910 de 73,200, dintre cari Români 17,508 iar al lucrătorilor minieri de 29,993, dintre cari 12,967 Români.

Numărul meseriașilor se ridică la 312,019, (266,405 bărbați și 45,614 femei) dintre cari Români abia 4000. Contingentul cel mai mare, 60,379, îl dau ferarii, mecanicii, mașiniștii etc; urmează apoi cismarii 33,820, croitorii 26,465 etc.

Impozitele directe încasate de stat s'au cifrat cu K 88,153,210, impozitele pe articole de consumațiune cu K 77,015,238 și alte venituri cu K 554,925,940.

Bănci erau la 1910 în Ardeal, Bănat și Ungaria 654, dintre cari românești 145; societăți cooperative 1236 (70 românești), dintre cari de consum 377. Capitalul lor a fost K 120 milioane; împrumuturi hipotecare au acordat în suma de K 838,353,000.

Cooperativele de consum, 377 la număr, a avut capital social vărsat K 1.525,271 și au vândut articole în valoare de K 16.234.606.

Suma asigurărilor de foc și agricole a fost de K 2.457.688,000; din cari asigurări pe case și cereale K 1.686,682,000; asigurări de fabrici și produsele lor K 218.434,000 și asigurări agricole K 552.572,000, contractate în parte preponderandă la societăți străine.

Bănci de credit românești au fost la 1914 pe teritoriul de care ne ocupăm 145, cu capital soc. vărsat de K 34.292,476, active totale de K 242.557 205

fonduri de rezervă de K 13.899,387 și depozite spre fructificare în sumă de K 106.711,755.

Coperativele de credit românești, 70 la număr, au avut active totale de K 10.354,066, capital soc. vărsat K 1.048,011, fonduri de rezervă K 791,980 și depozite spre fructificare K 5.814,387.

Acestea sunt datele mai principale din punct de vedere economic, privitoare la ținuturile unite acum cu România. Multe se vor mai fi modificat în cursul anilor, ele ne prezintă totuși o icoană destul de fidelă a aversei naționale, ce ca o consecuență a unirii Ardealului, Bănatului și a Ungariei trece la România, care cu bogățiile Bucovinei și a Basarabiei, va deveni una dintre cele mai bogate state ale Europei.

Ce avem?

În revărsatul zorilor unui viitor apropiat, dar învăluit încă în negura necunoscutului, apar ca niște fantome enigmatice multe întrebări, la cari nu se poate răspunde. Ne întrebăm noi pe noi înșine, ori ni-se pun întrebările din alte părți, — la răspuns, cine ar putea lua garanția infalibilității astăzi?

Dar dintre toate întrebările, ce ne preocupă, ne pare, că întrebarea pusă în fruntea acestor șire cauzează mai puțină greutate. De ce avere dispune azi economia națională a noastră, a Românilor de dincoace de Carpați? Ce avem? Răspunsul poate fi destul de interesant, pentru că noi nu suntem deprinși a ne măsură necesitățile după stocul bunurilor, cari ne lipsesc. Un popor, dacă e econom bun, n'are nevoie de bilanțuri pasive și nici poporul nostru n'are trebuință să i-se sugereze azi-mâne aservirea economică, dictându-i-se trebuințe nesfârșite.

În special revista noastră n'are nici un interes să treacă cu vederea activul averii noastre naționale, pentru a favoriza anumite interese străine, cari ar dori, firește, să accentueze cât mai mult sărăcia noastră națională, cu scopul vădit să ne facă un simplu deșeu, o piață de consumație.

Dar, fiecă situația economică mondială se va clarifica și se va consolida într'un fel, fie într'altul, este oare interesul nostru să ne ignorăm pe noi înșine și numai străinii să fie conștii de averea noastră, pe când noi să ne lăsăm orbiți de sclipirea magică a trebuințelor, lipsurilor și sărăciei naționale fără de sfârșit? Nu e ridicolă teza sărăciei la noi?

Nu înțelegem a ne mândri cu industria noastră românească din Ardeal și Ungaria. Complimentul acesta îl primim astăzi gratis dela guvernul republicii populare ungare prin importanța extraordinară de mare, ce o atribue partidului social-democrat român, încât îți vine să crezi, că reușindu-le a face spărtura între partidul social-democrat român și consiliul nostru național, integritatea geografiei politice trebuie să fie salvată. Adecă, dacă nu li-se face pe yoie socialiștii români, vor proclama greva generală și toate fabricile românești din Ardeal și Ungaria vor bancrota fără întârziere (!).

Altcum, în sentimentele de concilianță frățească, dovedite de consiliul nostru național prin chemarea delegaților socialiști români la temelia unității naționale, nu suntem în stare să vedem mărul de discordie dorit de presa ungurească, adecă: muncitorii ro-

mâni sunt binevăzuți în fabricile și uzinele străinilor, dar drepturile și favorurile să li se dea din parte românească. Efectiv ni se face un serviciu bun. Pentru ce?

Industria românească din Ardeal și Ungaria, după importanța ce o dă azi presa ungurească partidului social-democrat român, firește, că am dori să o avem și merită o recunoștință deosebită înaltul nostru sfat național din Arad, când se îngrijește de interesele muncitorilor români chiar și mai înainte de a ne avea fabricile și uzinele noastre. *Un caz analog în istoria economiei politice nu se găsește.* Deosebirea aceasta între socialiștii români din Ardeal și socialiștii altor nații ar face bine să o scoată la iveală și confratele «Adevărul».

Aici avem garanția, că o industrie românească viguroasă va *trebui să prospereze* în sinul poporului nostru, când muncitorii noștri vor ieși dela străini.

De sigur, numai o statistică exactă, făcută de forurile noastre competente ne-ar putea servi ca termometru de precizie. Dar și până atunci, noi românii din Ardeal și Ungaria, din sărăcia noastră ne măsurăm averea națională după următoarele titluri pe cari le avem după alfabet ca să nu ne mai folosim de bietul *etc.* ca altă dată:

- A.** Abatoare, mai în fiecare casă, advocați, agricultori mai mari și mai mici, albituri, spălătorii și călcătorii de — albine, stupari și mici și puțini cu — arândași de pământuri, ascuțitori de cuțite, câți-va, asigurare, un institut de —, aur, câțiva proprietari de mine de — aur, puțini băieși și spălători de —.
- B.** Băi, vre-o două stabilim, de — bănci, destule, bărbieri, prea puțini, biblioteci ambulante, puține, bice, producție de coderiști pentru — bilanțuri comerciale, experți pentru —, birjari, prea puțini, biserici destule, dar puține bune, blănari, câțiva măeștri —, blănuri brute, producție de —, blănuri și pei, negustori de —, boltași mici, prea puțini, brânză și caș, producție berechet, broboade, producție de — brutari, ar putea fi mai mulți, butnari, dogari, ici-colo.
- C.** Căciulari și pălărieri, puțini cafenele, cai, negustori de — cantine școlare, după nume —, cărăuși mici, cărbunari, ar putea fi și mai mulți, cară și căruțe, rotari, producenți de — cârnățari puțini și mici, carpe femești, țesătoare de —, cartofi, producție bogată de —, case de locuit, multe rele, puține bune, catarige, producție de — ceapă, producție destulă undeva, cercuri de buți și ciubere, cimiteri destule, ciobotari, puțini ciuperci, negoț mic și neînsemnat cu —
- comercială, o școală — cofetării, câteva coperișe, meșteri de lucrat la — coșuri, împletitorii de — crâșme de rachiu, vinars, prea multe, credit, institute de — croitori prea puțini, cruci la morminte, cioplitori simpli de — curelari.
- D.** De-ale gurii, pretutindeni, dealuri, destule, doice, pentru alții, drumari, puțini antreprenori — dulgheri, prea puțini.
- E.** Edificat, câțiva antreprenori, edificat, prea puțini măeștri de — edificat, puțini lemnari și zidari, editură, pe degete, câteva firme de — experți, puțini, dar tot avem.
- F.** Fântâni, săpători de — făină destulă și pentru alții, farmacii, prea puține fauri și potcovari, femei, reuniuni de —, ferestrași, ici-colo, florării, câteva, funari, câțiva împletitori.
- G.** Găcitoare din cărți, galițe, producție mărișoară de — gazete, ziare, reviste, prea puține, geambași, ghiață, tăietori de —, gimnazii, grădinari, gunoi natural, la tot plugarul.
- H.** Haine naționale, producție proprie de — hornari (urloieri), hoteluri ici-colo.
- I.** Iepuri sălbatici și de casă, negoț cu —, îmblătitori, împletitorie de casă, împrumutat, haine naționale de, închiriat, case de —, ingineri, pe cari i-am preterat,
- L.** Lăcătuși, lână producție bogată pentru alții, lăptării nenumărate și neorganizate, lapte și derivate, vânzare în detalii, legători de cărți, legume, producție cât e țeara și Ardealul, lemnari, lemne de foc și de construcție, librării, licitar, marmeladă, lucru de mână, școale de —, lut, cariere de —.
- M.** Măcelari, mari și mici, dar puțini, măsari, mașini, un depozit de —, mătase, cultivători de vremi de —, mațe de vite, producție brută, măturători de strade destui, mături, producție de —, mecanici de leac, medici, prea puțini, miei, vânzare en gros și en detail, miere, producție mică, moară, cioplitoare de petri de —

- mori, multe primitive și câteva moderne, muncitori pentru lumea întreagă, muzică, câteva reuniuni de —, muzeu, unul în Sibiu.
- N.** Năsip și petriș, afaceri de —, notari comunali, câți au fost, notari publici vre-o doi-trei, nutreț, producție bogată.
- O.** Oi, câteva turme de —, Olari, primitivi, oleinițe tot primitive, orfeline de leac, orz, producție considerabilă, ospătării, ouă și unt, producție și vânzare.
- P.** Păduri necultivate și neexploatare, pălării, papucari, păr de cal, producție nesistemizată, perieri, pescari, pictori, piei de animale, producție brută, plăpomari, plugari, talpa țării, plutași, poame, producție și negoț considerabil de —, postav de casă, precupeți și precupețe, putinari și ciubărari.
- R.** Raci, pescari de —, rapiță producție mică, rapiță producție mică, rășina, producție mică, râuri și văi destule, unele cu năsip de aur, reală, o școală —, realități, dela D-zeu mai multe, restaurante, puține, reuniuni, prea puține, reviste, de leac, încă prea puține, revizori-experti, rogojini, împletitori de —, rotari și meșteri de căruțe, rugăciuni, edituri de cărți de —.
- S.** săpători, cubicari, săraci, răsleți fără aziluri, sare, cariere de —, sâte, producție de —, scânduri, producție și vânzare, școli profesionale și comunale, sdrențe, producție neexploată de noi, seminarii, spoitori, stearină, o fabrică de lumini de —, șuncă și slănină, berechet pentru alții.
- T.** Teatru, un fond de —, țigării, timari, tipografie, stabilimente de —.
- U.** Unelte de casă, producție primitivă, untură de porc, destulă, uzină electrică, una.
- V.** Vaci și boi, prăsilă și negoț cu —, var, cuptoare de —, veterinari, pe degete, victualii, producție bogată de —, vin, producție bogată de —.

Z. Zarzavat, mică producție de —, ziare puține, zidari ici-colo.

La titlurile de mai sus se impune de urgență un șematism al persoanelor.

Scriitorul recunoaște, că a putut trece cu vederea unele sau altele din cele ce le avem noi Românii din Ardeal și Ungaria. Din sărăcia noastră, am hrănit și am îmbogățit secolii de-arândul pe străini, fără de a primi din partea lor nici o recunoștință. Și cum economia noastră națională are două capitole mari: *sărăcia* și *nevoile*, cred, că ar fi bine să ne ocupăm mai mult de primul capitol. Tocmai de aceea condeiful sovăește să scrie *astăzi* lista celor care ne lipsesc. O astfel de listă e mai lungă decât cea de sus, de vre-o zece-ori și mai bine. *V. V.*

Statul ceho-slovac și Banca Austro-Ungară.

Un conflict interesant s'a născut săptămânile trecute între tinărul stat ceho-slovac și Banca Austro-Ungară. Anume adunarea națională din Praga a votat o lege prin care Banca țării bohemă, a fost autorizată a emite asignațiuni fără dobânzi asupra sa însăși, asignațiuni, pe cari numita bancă le va schimba contra bancnote de ale Băncii Austro-Ungare. Drept acoperire a acestor asignațiuni Banca țării primește un fond de rezervă în bancnote de ale Băncii Austro-Ungare sau în monete în valută de coroane, la care statul ceho-slovac contribuie cu o depunere de K 25 milioane.

Asignațiunile acestea au fost decretate drept mijloc de plată legal pe teritoriul statului ceho-slovac.

Banca Austro-Ungară consideră emiterea și punerea în circulațiune a acestor bani naționali ceho-slovaci, ca o violare a privilegiului ei, ce expiră abia la 31 Decembrie 1919 și care îi asigură dreptul exclusiv de a emite și pune în circulațiune pe teritoriul monarhiei astfel de asignațiuni. În consecvență conducerea Băncii Austro-Ungare a hotărât să protesteze energic în contra violării privilegiului ei în proxima sa ședință plenară, ce o va ține săptămâna aceasta. Cu ocazia acestei ședințe Consiliul general al Băncii Austro-Ungare va avea să se ocupe și cu o altă chestiune de controversă, pentru care s'a născut un conflict formal între băncile cehe și banca de emisiune. Anume, deși suma bancnotelor în circulațiune pe teritoriul statului ceho-slovac este evaluată la 10 miliarde Coroane, totuși dominează și acolo o lipsă extraordinară de bancnote. Băncile cehe se plâng, că au în contul giro dela B. A. U. sute de milioane coroane, fără ca dispozițiile lor asupra acestor bonuri să se execute. Deoarece capitalurile din contul giro nu fructifică, stau fără dobânzi, băncile cehe pretind acum, ca Banca Austro-Ungară să le bonifice 6% interese de întârziere.

În chestiunea aceasta au decurs în ministeriul de finanțe ceho-slovac din Praga pertractări între reprezentanții băncii de emisiune și ai băncilor cehe, cari însă n'au dus la rezultat.

Se așteaptă acum rezolvarea conflictului dela ședința plenară a Consiliului general.

Punctul de vedere al băncilor cehe, privitor la interesele de întârziere de 6% reclamate de ele, este absolut corect. Astfel de dobânzi trebuie să reclameze dela banca de emisiune și băncile noastre după disponibilitățile lor în contul giro. Lipsa de bancnote nu poate fi considerată ca o forță majoră, și ar fi cu totul injust, ca insolvența trecătoare a B. A. U. provocată de lipsa mijloacelor ei de circulație să aibă consecvențe păgubitoare materiale numai pentru clientela acestei instituții.

O acțiune comună a băncilor noastre în direcția aceasta, poate că nu ar fi fără rezultat.

*

Precum se anunță din Viena, Consiliul general al Băncii Austro-Ungară în ultima sa ședință a hotărât transformarea filialei din Praga a băncii în o Centrală. O concesiune analogă s'a făcut și statului Jugo-slav, care asemenea va avea o centrală în Agram.

CRONICĂ.

Necrolog. *Petru Ioan Comșa*, mare comerciant, fost șef al cunoscutei mari case de comerț Comșa din Săliște, membru în direcțiunea institutelor «Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște» și «Cassa de păstrare» în Mercurea a răposat la 23 Nov. a. c. în etate de 63 de ani.

— *Dr. Emil Dan*, avocatul și jur-sconsulțul sucursalei din Brașov a «Albinei» a răposat la 27 Nov. a. c. în Sibiu în etate de 42 ani de boala spaniolă.

*

Ex lex. În lipsă de budget votat în regulă sau a unei indemnizări prealabile, cu ziua de 1 Noemvrie a. c. am intrat în stare de ex-lex. În consecvență plata diferitelor impozite nu este obligatoare.

Imprejurarea aceasta, precum și hotărîrea luată săptămîna trecută de marea adunare națională dela Alba-Iulia îndreptățește poporul nostru și instituțiile noastre din Ardeal, Banat și Ungaria a sta deocamdată în rezervă cu plata impozitelor și a așteptă în privința aceasta avizul marelui nostru sfat național resp. a consiliului dirigent al acestuia.

*

Lombardarea obligațiunilor de împrumut de războiu. Drept consecvență a lipsei de bancnote, manifestată în ultimele săptămîni lombardarea împrumuturilor de război la Banca Austro-Ungară a stagnat un timp oarecare.

Acum dificultățile fiind delăturate, Banca Austro-Ungară este din nou în situație a acorda atât la privați, cât și institutelor de bani, în măsură ilimitată, împrumuturi lombard pe obligațiuni de împrumut de război, până la 75% a valorii nominale.

În comunicatul semioficial, prin care se aduce faptul acesta la cunoștință publică, guvernul maghiar

roagă publicul să reflecteze la astfel de împrumuturi de lombard numai în caz de adevărată necesitate, asemenea să se abțină dela vânzarea obligațiunilor de război cu un preț mai redus, căci în cazul prim are pierderi la dobânzi, iar în cazul din urmă pierde la curs. Reținerea și tezurarea bancnotelor nu are nici un înțeles. Bancnotele nu oferă o siguranță mai mare, decât obligațiunile de împrumut de război, pentru că — zice — pentru bonitatea ambelor, și plata intereselor, garantează statul cu toată averea sa. Guvernul repetează, că va satisface toate obligațiile statului.

*

Pretensiunile creditorilor austro-ungari în România. La administrația militară germano-austro-ungară din România s'au anunțat ca pretensiuni a creditorilor din Austro-Ungaria K. 76 $\frac{1}{2}$ milioane, din care sumă cad asupra Austriei K 42.5 mil. și asupra Ungariei K 34 milioane.

BIBLIOGRAFIE.

Anuarul Băncilor române pe 1919 Anul XX. Redactor: *Constantin Popp*. Editura «Solidarității». Sibiu. Tiparul Tipografiei Arhidiecezane 1918. Prețul K 10.

Cunoscutul șematism al institutelor noastre financiare a apărut zilele trecute în extensiune de 8 coale.

Conține datele privitoare la firma, anul fondării, capital social, prețul acțiilor, dividendă prescripțiunea cupoanelor, dreptul de votare, firmarea direcțiunea, comitetul de supraveghiere și funcționari, apoi bilanțul și contul profit și pierdere pe 1917, distribuirea profitului net și a cotei de binefacere dela 113 bănci, ca societăți pe acții, 23 însoțiri și 7 alte întreprinderi. Apoi datele privitoare la «Banca generală de asigurare» și la «Solidaritatea», precum și la băncile revizuite în 1918 prin revizori experți. În fine o tabelă a dividendei băncilor române pe 1917 și o cheie pentru bilanț: un mic dicționar german și maghiar.

Poșta redacțiunii.

«Murășiana», *Reghin*. Despre circularul «Centralei institutelor financiare» n'avem cunoștință. Astfel de avertismente adresate băncilor noastre, în situația actuală, nu mai au rost și nu trebuie considerate. Lei, emisiune germană, îi puteți schimba la «Albina». În privința cursului lor adresați-Vă direct celui institut, comunicându-i și cantitatea de Lei disponibilă.

Sumarul:

Hotărîrile dela Alba-Iulia. — Constituirea consiliului național. — Părerea partidului social-democrat român. — Ardealul, Banatul și Ungaria din punct de vedere economic. — Ce avem? — Statul ceho-slovac și Banca Austro-Ungară. — *Cronică:* Necrolog. Ex lex. Lombardarea obligațiunilor de împrumut de război. Pretensiunile creditorilor austro-ungari în România. — *Bibliografie.* — *Poșta redacțiunii.*